

❖ **OSNOVE ETIČKOG POSLOVANJA** ❖

1. Slobodan izbor zaposlenja

- 1.1. Zabranjen je prisilan, obavezujući i nevoljan zatvorski rad
- 1.2. Radnici nisu obavezni da založe “depozit” ili svoja identifikaciona dokumenta i slobodni su da napuste svog poslodavca iz razumnih razloga.

2. Poštovanje slobode udruživanja i prava na kolektivno pregovaranje

- 2.1. Radnici, bez izuzetka, imaju pravo da pristupe ili formiraju sindikate po svom izboru i da vrše kolektivnu nagodbu.
- 2.2. Poslodavac ima otvoren stav prema aktivnostima sindikata i njihovim organizacionim aktivnostima.
- 2.3. Predstavnici radnika nisu diskriminisani i mogu da obavljaju svoje predstavničke funkcije na radnom mestu.
- 2.4. Tamo gde je pravo na slobodu udruživanja i kolektivnog pregovaranja zakonom ograničeno, poslodavac olakšava, a ne ometa razvoj paralelnih sredstava za nezavisno i slobodno udruživanje i pregovaranje.

3. Sigurni i higijenski uslovi rada

- 3.1 Treba obezbediti sigurno i higijensko okruženje, imajući na umu opšte važeća saznanja iz oblasti industrije i specifične opasnosti. Treba preduzeti adekvatne korake da se spreče nesreće i povrede opasne po zdravlje nastale iz/u vezi sa/proistekle iz tekućeg rada, tako što će se minimizirati uzroci opasnosti iz radnog okruženja.

- 3.2 Radnici treba da dobiju redovnu i evidentiranu obuku iz oblasti zdravlja i zaštite na radu, obuku treba ponoviti za nove i preraspoređene radnike.
- 3.3 Pristup čistim toaletima u fabrici i pijaćoj vodi i, ako je moguće, obezbediti higijenski prostor za odlaganje hrane.
- 3.4 Smeštaj, ako je dostupan, treba da bude čist, bezbedan i da zadovoljava osnovne potrebe radnika.
- 3.5 Kompanija koja primenjuje osnove etičkog poslovanja treba da postavi predstavnika uprave kao odgovornog za zdravlje i zaštitu na radu.

4. Zabranjeno korišćenje dečje radne snage

- 4.1 Zabranjen prijem dečje radne snage.
- 4.2 Kompanije treba da razviju ili da učestvuju i doprinesu politikama i programima koji podstiču decu da se zadrže na kvalitetnom obrazovanju sve dok se status “dece” završi.
- 4.3 Deca i mladi ispod 18 godina ne smeju biti upućeni na noćni rad ili opasne uslove rada.
- 4.4 Politika i procedure treba da budu usaglašene sa relevantnim Međunarodnim standardima radnog zakonodavstva.

5. Isplaćuju se minimalne zakonske naknade za rad

- 5.1 Plate i beneficije koje se plaćaju za standardnu radnu nedelju su u najmanju ruku zasnovane na nacionalnim standardima ili industrijskim standardima, koji god da su od veće važnosti.

- 5.2 Svi zaposleni treba da su obezbeđeni pisanim i jasnim informacijama o uslovima zaposlenja i plata pre stupanja u radni odnos i o pojedinostima u vezi plate za period koji su plaćeni.
- 5.3 Odbijanje od plate kao disciplinska mera se ne sme dozvoliti ukoliko nije obuhvaćena nacionalnim zakonom. Sve disciplinske mere se moraju evidentirati.

6. Radni sati se ne smeju prekoračiti

- 6.1 Radni sati moraju biti u skladu sa nacionalnim zakonom, kolektivnim ugovorima i odredbama u tačkama 6.2 do 6.6, koji god doprinosi boljoj zaštiti radnika. Tačke 6.2 do 6.6 se zasnivaju na internacionalnim standardima.
- 6.2 Radni sati, bez prekovremenog rada, se definišu ugovorom i ne smeju da prekorače 48h sedmično.
- 6.3 Svaki prekovremeni rad treba da bude dobrovoljan. Prekovremeni rad treba da se koristi odgovorno, uzimajući u obzir sledeće: produžetak, učestalost i radne sate pojedinca i radne snage u celini. Ne bi smeo da se koristi da zameni redovan posao. Prekovremeni rad treba uvek kompenzovati premijom koja po preporuci ne bi smela da bude manja od 125% redovnog primanja.
- 6.4 Ukupan broj radnih sati u toku perioda od 7 dana ne bi smeli da pređu 60h, osim ukoliko nisu regulisani tačkom 6.5.
- 6.5 Broj radnih sati može prekoračiti 60h u toku perioda od 7 dana samo u slučaju da je zadovoljeno sledeće:
- dozvoljeno nacionalnim zakonom
 - dozvoljeno kolektivnim ugovorom koji je sklopljen na dobrovoljnoj bazi sa organizacijom radnika koja predstavlja većinu radne snage
 - angažovani su odgovarajući čuvari da zaštite zdravlje i sigurnost radnika

- poslodavac u izuzetnim okolnostima kao što je sezonski rad, hitni slučajevi i neke prirodne nepogode.
- 6.6 Radnici moraju imati najmanje jedan slobodan dan u toku radne nedelje ili ako je dozvoljeno nacionalnim zakonom dva slobodna dana u periodu od 14 dana.

7. Zabranjena diskriminacija

- 7.1 Diskriminacija je zabranjena kod zapošljavanja, plaćanja, obuke, unapređenja, uslova za penziju, a zasnovano na rasi, društvenoj klasi, nacionalnosti, religiji, godištu, rodu, invaliditetu, bračnom statusu, seksualnoj orijentaciji, članstvu u sindikatu ili političkoj pripadnosti.

8. Obezbeđeno je redovno zaposlenje

- 8.1 Svaki obim posla se mora zasnivati na radnom odnosu koji je u skladu sa nacionalnim zakonom i praksom.
- 8.2 Obaveze prema zaposlenima ili zakoni i regulative socijalne zaštite koji nastaju iz redovnog poslovanja ne smeju se izbegavati upotrebom radne snage kroz samo-ugovaranje, pod-ugovaranje ili preko šegrtovanja gde ne postoji stvarna namera da se prenese znanje ili obezbedi redovno zaposlenje, niti će te obaveze biti izbegnute primenom fiksnih uslova iz ugovora.

9. Nije dozvoljen grub i nehuman tretman radnika

- 9.1 Fizičko zlostavljanje ili kazna, pretnja fizičkim zlostavljanjem, seksualno ili drugo uznemiravanje i verbalno zlostavljanje, kao i ostali oblici zastrašivanja se moraju zabraniti.

10. Nije dozvoljeno rodno zasnovano nasilje i uznemiravanje (RZNU)

10.1 Zabranjeno je rodno zasnovano nasilje ili uznemiravanje koje je usmereno protiv osoba na osnovu njihovog pola ili roda, ili koje neproporcionalno negativno utiče na osobe zbog njihovog pola ili roda, te uključuje i seksualno uznemiravanje.

ZAKON O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI – ČL. 6 ST. 1 TAČ. 10 „Rodno zasnovano nasilje je svaki oblik fizičkog, seksualnog, psihičkog, ekonomskog i socijalnog nasilja koje se vrši prema licu ili grupama lica zbog pripadnosti određenom polu ili rodu, kao i pretnje takvim delima, bez obzira na to da li se dešavaju u javnom ili privatnom životu, kao i svaki oblik nasilja koji u većoj meri pogađa lica koja pripadaju određenom polu.“